

СПЕЦИФІКА ЕТНООБРАЗІВ В ОПОВІДАННЯХ Н. ГОТОРНА

Н. Панченко, студентка IV курсу групи ФАБ-2-16-4.Од., IV курс, спеціальність «Філологія (мова і література англійська)».

Науковий керівник: Т.А. Динниченко, старший викладач кафедри світової літератури, кандидат філологічних наук.

У статті розглянуто особливості етнообразів в малій прозі Н. Готорна: визначено їх різновиди і функції, а також специфіку авторської інтерпретації традиційних етнообразів,

Ключові слова: етнообраз; імагологія; романтизм; фольклорні, міфологічні і християнські образи; образи з національної історії.

The article considers the features of ethnic images in the N. Hawthorn's narrations: their varieties and functions are determined, as well as the specifics of the author's interpretation of traditional ethnic images.

Keywords: ethnic image; imagology; romanticism; folklore, mythological and Christian images; images from national history.

Актуальність та доцільність дослідження. Проблеми автентичності й ідентичності, Свого – Іншого є важливим аспектом сучасної науки про літературу. Аналіз своєрідності етнообразів в оповіданнях Н. Готорна крізь призму основних категорій літературознавчої імагології зумовлює актуальність обраної теми.

Мета статті – визначити різновиди етнообразів в малій прозі Н. Готорна і особливості їх авторської інтерпретації. Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**: 1) окреслити сенс терміну «етнообраз» в літературознавстві; 2) окреслити методологічне значення етнообразів в напрямі романтизму; 3) визначити різновиди етнообразів в малій прозі Н. Готорна; 4) дослідити й описати особливості інтерпретації традиційних етнообразів у Н. Готорна.

Аналіз останніх публікацій. Питанням про функції і семантику етнообразів, зокрема в творах Н. Готорна, присвячені наукові праці О. Благодьорової, В. Будного, О. Дубініної, М. Ільницького, Г. Козлової, Н. Лисак, Д. Наливайка, Н. Николаєнко, Е. Сміта.

Виклад основного матеріалу дослідження. Літературний етнообраз – це художній образ, який тією чи іншою мірою виражає етнічну ідентичність нації, народності або регіональної спільноти, і містить характерні для них «типові» ознаки [2, с. 247]. В ролі літературного етнообразу можуть виступати персонажі, деталі портрету, побуту, краєвиду, символічні образи. Етнообрази набувають великого методологічного значення в романтизмі, оскільки він «у засадничих принципах художнього мислення й творчості» орієнтувався «на національне, глибинно самобутнє» і особливого значення надавав міфології і фольклору [3, с. 101]. Природно, що романтики різних національностей надавали перевагу етнообразам, які виражали ментальність власного народу. Фольклорні і міфологічні образи поєднувалися в їхніх творах з образами християнськими, а також з образами з національної історії.

Американський романтик Н. Готорн традиційні образи з фольклору і міфології, християнські образи і образи з національної історії перетворює у своїх оповіданнях на етнообрази, які відображають світосприйняття жителів Нової Англії – регіональної культурної спільноти, «згуртованої спільною історичною пам'яттю, міфами, символами й традиціями» [4, с. 20]. Потоїб'ччя – невід'ємна частина світогляду населення Нової Англії, а страх перед темними (диявольськими) силами – не лише елемент фольклору, а й факт її історії, про що свідчить жахливий відьомський процес в Салемі. В оповіданнях Н. Готорна часто діють містичні сили і відбуваються фантастичні події: в оповіданні «Снігуронька» оживає виліплена зі снігу дівчинка; в «Пророчих портретах» таємничий художник набуває владу над життям свої натурщиків; в «Досліді доктора Хейдеггера» еліксир молодості на короткий час повертає персонажам юність; в «Молодому Брауні» герой потрапляє на відьомський шабаш.

Культурною домінантою в житті цього регіону була пуританська мораль з притаманним їй піднесенням християнських чеснот й нетерпимим ставленням до «гріхів». Н. Готорн, для якого питання совісті, духовності, доброти й ширості серця, чистоти душі були головним предметом художнього дослідження, переосмислює всі традиційні образи в морально-етичному ключі. Це своєрідна інтерпретація фольклорних образів в оповіданнях «Снігуронька», і «Старовинний перстень», міфологічних – в оповіданнях «Золото Мідаса» і «Мінотавр», християнських – в оповіданнях «Егоїзм, або Змія у грудях» і «Молодий Браун», історичних – в оповіданнях «Великий кам'яний лик» і «Маскарад у генерала Гоу».

В «Старовинному перстні» червоний дорогоцінний камінь, яким оздоблена каблучка, символізує серце. Якщо в душу того, хто її носить проникає злий дух, вона розсіває біди й горе, а тому, у кого щире і добре серце приносить щастя: *«For your own soul's sake, and as you would have peace at your death-hour, consider well in what spirit you receive this ring»* [5, с. 425]. (Переклад: «Заради вашої душі, і для того щоб ви мали спокій у годину смерті, добре подумайте, у якому дусі ви отримаєте це кільце» [1, с. 15]).

Образ холонокровоної підлої змії походить з фольклору, але в оповіданні «Егоїзм, або змія у грудях» він містить і риси християнського образу Сатани у вигляді змія, через нашіптування якого перші люди були позбавлені райської благодаті. У Н. Готорна цей образ символізує руйнівну силу недобрих почуттів, які нищать людину: *«The snake in his bosom seemed the symbol of a monstrous egotism to which everything was referred, and which he pampered, night and day, with a continual and exclusive sacrifice of devil worship»* [5, с. 296]. (Переклад: «Змія у нього в грудях здавалася якимось символом жахливого егоїзму, який підкорив собі все і який він пестив денно з безперестанної та виключною жертвністю справжнього сатаніста» [1, с. 22]).

Відомий з міфології образ Мінотавра в однойменному оповіданні Н. Готорна також інтерпретований крізь призму моральних цінностей.

Міфологічне чудовисько з людським тілом і головою бика символізує силу недобрих думок і почуттів, яким може піддатися людина, а Тезей – силу добра. Ось чому після перемоги Тезея над Мінотавром *«immediately the moon shone out as brightly as if all the troubles of the world, and all the wickedness and the ugliness that infest human life, were past and gone forever»* [6]. (Переклад: «одразу місяць засяяв так яскраво, ніби всі неприємності світу, і всяке зло та потворність, що заражають людське життя, минули і пропали назавжди» [1, с. 34]). Головний сенс переосмисленого автором образу – це метафоричне попередження: кожна людина, яка дозволяє злу проникнути в її душу й оселитися там, перетворюється на потвору.

В оповіданні «Великий кам'яний лик» скельний портрет прародича американців втілює уявлення народу про істинні чесноти людини – доброту і справедливість, силу духу, велич і шляхетність. З дитинства Ернест сприймає кам'яний лик як ідеал і вірить в те, що така людина, як обіцяє народна легенда, обов'язково з'явиться в їхніх краях. Він порівнює з ним всіх, хто обіцяє справедливість й благоденство, і бачить приховане від інших. Наприкінці повісті Ернест, добрий і працьовитий, скромний і мудрий, стає схожим рисами обличчя на кам'яний лик, отже, виявляється тим, про кого йшлося в легенді: *«Not a day passed by, that the world was not the better because this man, humble as he was, had lived. He never stepped aside from his own path, yet would always reach a blessing to his neighbor»* [5, ст. 388]. («Не минуло й дня, щоб світ не ставав кращим, тому що така скромна людина, як він, жила в ньому. Він ніколи не відходив убік від свого власного шляху, але все-таки завжди досягав благословення від свого ближнього» [1, с. 56].)

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. В малій прозі Н. Готорна ми виокремили чотири групи етнообразів: фольклорні, міфологічні, християнські і національно-історичні. Всі вони переосмислені автором в морально-етичному ключі і містять характерні риси етнічної ідентичності регіональної спільноти Нової Англії.

Перспективними є дослідження літературних етнообразів в класичних і сучасних художніх творах крізь призму етнічної автентичності й ідентичності, Свого – Іншого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Готорн Н. Експеримент доктора Гайдеггера та інші оповідання / Натаніель Готорн; пер. з англ. Ганни Лелів. — К., 2014. — 182 с.,

2. Ільницький М. Порівняльне літературознавство : навчальний посібник : у 2 ч. / М.М. Ільницький, В.В. Будний. — Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. — Ч. 1 : Лекційний курс. — 280 с.

3. Наливайко Д. Літературна імагологія: предмет і стратегії // Наливайко Дмитро. Теорія літератури й компаративістика. - К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. — С. 91-103.

4. Сміт Е. Національна ідентичність / Е. Сміт ; [пер. з англ. П. Таращук]. — К. : Основи, 1994. — 223 с.

5. Hawthorne N. Hawthornes short stories / N. Hawthorne, N. Arvin. — New York: Vintage Books, 2011. — 444 с.

6. The Minotaur. (n.d.). Retrieved from http://www.hawthorneinsalem.org/mirror_eldritch/tt02.html

1. Hotorn N. Eksperyment doktora Haideggera ta inshi opovidannia / Nataniel Hotorn; per. z anhl. Hanny Leliv. — K., 2014. — 182 s.,

2. Ilnytskyi M. Porivnialne literaturoznavstvo : navchalnyi posibnyk : u 2 ch. / M.M. Ilnytskyi, V.V. Budnyi. — Lviv : Vydavnychy tsestr LNU im. Ivana Franka, 2007. — Ch. 1 : Lektsiinyi kurs. — 280 s.

3. Nalyvaiko D. Literaturna imaholohiia: predmet i stratehii // Nalyvaiko Dmytro. Teoriia literatury y komparatyvistyka. - K.: Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2006. — S. 91-103.

4. Smit E. Natsionalna identychnist / E. Smit ; [per. z anhl. P. Tarashchuk]. – K. : Osnovy, 1994. – 223 s.

5. Hawthorne N. Hawthornes short stories / N. Hawthorne, N. Arvin. – New York: Vintage Books, 2011. – 444 c.

6. The Minotaur. (n.d.). Retrieved from http://www.hawthorneinsalem.org/mirror_eldritch/tt02.html